

La pell del cel

Poques novel·les m'han impressionat tant, darrerament, com *La piel del cielo*, de l'escriptora Elena Poniatowska¹. Amb ella va guanyar el Premi Alfaguara de Novel·la l'any 2001, i tinc la sensació que, acostumats a no creure en la qualitat dels premis literaris, va passar per alt a molts lectors.

Elena Poniatowska va néixer a París, però viu a Mèxic des de 1942. Periodista i escriptora compromesa, sovint posa la seva ploma al servei de causes socials justes. La primera vegada que la vaig llegir farà uns catorze anys- em va frapar

la seva capacitat de destil·lar ideologia subtilment a la pàgina, el seu amor als desprotegits i alhora la seva passió pel coneixement. La literatura és, per a ella, un vehicle d'indagació del món, de denúncia de les injustícies, però també és un lloc on crear una realitat d'una bellesa colpidora. *La piel del cielo* n'és un exemple.

La novel·la de què us parlo comença amb la por d'un nen: té por que la terra s'acabi i s'obri al final un barranc on només hi hagi el buit. Aquesta inquietud i l'enorme capacitat de fer-se preguntes el convertiran en un important astrònom al seu país, Mèxic. Però Lorenzo de Tena, que és el protagonista que creix al llarg de les pàgines, és, com qualsevol que es faci preguntes sense resposta, un home inconformista i rebel que haurà de lluitar contra les desigualtats socials, els paranys burocràtics i les temptacions que li posen pel davant la política i el capital dels Estats Units, colonitzador econòmic i ideològic dels mexicans. Tot, per veure realitzada la seva vocació. Ara bé, en aquesta història el més important és el menys important. Es podria dir que la Gran Història, és a dir, aquella que ens parla de l'home que lluita per complir el que ell creu que és la seva missió, no és més que el marc de la veritable història: la d'un home que, perseguint un somni, deixa escapar la possibilitat de ser feliç vivint la seva vida de cada dia. Com la majoria dels mortals, que, de tant mirar el cel vet aquí la gran metàfora del llibre- ens oblidem de mirar el que hi ha al nostre costat, a la terra.

És un llibre trist, aquest? En absolut. A qui el llegeixi, li recomano que tingui ben present una idea que apareix ja a la primera pàgina: tot recomença. Cal recordar-ho al final de la lectura. I cal recordar-ho quan, tal com li ocorria al petit Lorenzo, ens assalti la por que, darrera la línia de l'horitzó, el món s'acabi.

Rosario Curiel

¹ Elena Poniatowska: *La piel del cielo*. - Ed. Alfaguara, Madrid, 2001.

El pa, l'ofrena de la terra

*M'oferires, mòlt, el torrat blat,
el blat que damunt teu s'agita,
s'agita la llum dins del sembrat,
sembrat que a la fam foragita.*

*M'ofrenares l'òbol de l'aigua,
l'aigua que et fertilitza,
et fertilitza el sòl cansat,
cansat com el fill que t'habita.*

*Em lliurares el bevent de sàpida sal,
sal dissolta en la thalassa benigna,
benigna gronxant la vela llatina;
llatina, au albina damunt la marina.*

*Em cedires l'encís del llevat,
llevat de llinatge orgànic, hùmil,
hùmil, delicat com el mes d'abril,
abril, llenç per les fades brodat.*

*Em vares ensenyar a unir,
unir molècules de vida,
vida que també es pasta,
es pasta en l'obrador de l'ahir.
Pasto en la plenitud de la nit,
nit que el repòs del pa vetlla,
vetlla son sagrat i místic llevar;
llevar, el nou nat infantar.*

*Es desvetlla. de mica en mica, somnolent el jorn,
el jorn flamejant, rogenic, com el forn,
el forn on dia a dia el miracle es daura,
es daura i il·lumina com el Sol de migdia.*

Meritxell Sans i Carré
Setembre 2002
Vinaixa

Homenatge a les Corals

Homenatge a les corals claverianes de les Terres de Ponent, a l'Auditori Enric Granados de Lleida. 18 d'octubre de 2002.

A la Coral Sant Bartomeu d'Alpicat li van lliurar la reproducció de la Creu de Sant Jordi i la Medalla d'Honor de la Ciutat de Barcelona.

Records, reflexions i sentiments

He rebut una amable carta del director de la revista on em convida a participar en ella amb una col·laboració, que personalment li agraeixo.

Per a tota persona existeix una dimensió del record, que amb prou feines explorem i molt menys comuniquem, però em proposo descriure fets i pensaments de la meua vida relacionada amb Alpicat. Escriure és recuperar.

Fa ja molts anys que vaig creuar el llindar de la porta de la meua casa d'Alpicat per anar a estudiar a Barcelona. Vaig seguir el mateix destí del meu recordat oncle, el Dr. Manuel Serés, que va partir, ansiós de coneixements i cultura per a construir un món allà on la investigació i el cultiu de la ciència mèdica li semblava possible.

La meua partida va tenir lloc en els anys 40 del segle passat, quan els costums i els compromisos socials res tenien a veure amb el món que avui ens hem construït, molt més complex i existencial.

Ara he decidit, motivada per la invitació del director de la revista, connectar alguns dels cables que em transporten al passat. En aquells anys, la meua sortida, amb molt de suport de la meua tia Conxita, la viuda del Dr. Serés, que em va acollir a la seva llar, el futur era per a mi, com ho era aleshores, ho és avui i serà sempre per a una noia adolescent, en un espai meravellós en el temps per començar a aprendre amb les assignatures dels seus estudis, la lliçó de la vida. A l'edifici on cursava els meus estudis vaig trobar el jove que amb el temps fou el meu espòs. L'és després de molts anys, recorrent junts el camí de la vida i donant-nos recíprocament esperances, il·lusions i més responsabilitats que han constituït per a mi una escola de perfecció personal i, com a cristians, hem procurat transmetre els valors d'humanitat i testimoni de la fe als nostres set fills.

Alpicat ha estat sempre per a mi el lloc d'on emergeix el meu primer passat, d'on jo he vingut al món i a la vida, al que sempre he estat lligada, transmetent al meu espòs, tot un barceloní identificat amb la seva bella ciutat de Barcelona, l'estimació per aquest poble, i procurant que eclipsés, en els moments que hem passat a Alpicat, el seu dinamisme universal com a viatger permanent per totes les nacions del nostre món, exercint la seva activitat d'advocat o participant en els més importants congressos a on es discuteixen els temes jurídics.

Jo he estat una dona que s'ha sentit orgullosa del seu origen i de no proclamar el meu barcelonisme exclusiu.

Així ha estat, i quan a les recepcions a l'estranger o a Madrid, on es festejava als congressistes destacats, una assistent a la cerimònia em preguntava: "*y usted de donde es?*", sempre vaig contestar, d'Alpicat. Esmentar-lo durant els anys seixanta als vuitanta era al·ludir a un lloc del qual ningú tenia referència. La contestació a la meua confessió de l'origen era un: "*Ah!*". Cosa que res, diu, i cobreix la ignorància del preguntador. Però una vegada sí, no recordo a on, en esmentar que el meu origen era Alpicat, la contestació fou: "*Alpicat, peras*". Això succeeix en tots els àmbits. No fa molts anys, estant a Shanghai, participant també en un congrés, vàrem sortir amb el meu espòs de l'hotel per visitar el Museu i algunes curiositats de la ciutat. Vàrem agafar un taxi. Com que els taxistes no parlen cap altre idioma que el mandarí, els conserges de l'hotel t'ajuden i escriuen amb caràcters de l'idiograma xinès el destí que sol·licites. El taxista tenia curiositat per conèixer el país d'on veníem i el meu espòs en anglès va tractar d'explicar-li que d'Espanya. No entenia el pobre home què és el que se li deia i, al final, el meu espòs va esmentar Barcelona. Va parar el cotxe, apropant-lo a la vorera, es va girar, inicià un somriure que els seus llavis primers abraçaren d'orella a orella, se li van fer més petits els ulls en una expressió d'alegria i li va encaixar al meu espòs: "*Barcelona futbol*". O sigui que el meu poble és de peres i la ciutat del meu espòs és de futbol. El meu espòs conclou sempre aquestes banalitats amb la frase que és preferible escoltar aquests comentaris que no d'altres demolidors, negativament crítics o mancats de realitat.

Alpicat no cessa darrerament de sofrir modificacions en el seu paisatge urbà, com a resposta a les múltiples exigències del desenvolupament econòmic i la segregació humana del teixit industrial i comercial de Lleida. I ara vull referir-me al lloc on sempre vaig quan visito Alpicat: l'església. Recordo haver llegit que quan fa més de dos-cents anys fou construït l'actual temple, foren quatre famílies del poble les que varen fer-se càrrec de la seva construcció. Una de les quatre fou la meua, la Serés. En ella he estat batejada, i a ella he anat al llarg dels anys que ja no resideixo a Alpicat. També resant en la tristesa de l'enterrament de la meua estimada família, i participant en els goigs de la Festa Major.

El temple ha sofert grans transformacions, i als uns els agrada més que als altres. Però vull esmentar aquí l'emoció que em produeixen unes